



MoBa-nytt 1/2015

MoBa-forskning gjennom 15 år

Tidsskriftet Norsk epidemiologi har viet et helt spesialnummer til å oppsummere MoBa-forskning gjennom 15 år.

Spesialnummeret inneholder fagartikler på engelsk som kan være interessante for MoBa-deltakere. Du kan blant annet lese:

- Pål Suréns artikkel om autismeforskningen i MoBa – spesielt sammenhengen mellom inntak av folat og redusert forekomst av autisme, og om overvekt hos fedre og autisme hos barnet
- Anne Lise Brantsæters artikkel om kosthold og graviditet – der forskerne har funnet at grovt og grønt er best for den gravide og barnet, men at litt usunn mat iblant ikke skader dersom mor overveiende har sunne matvarer
- Per Magnus og Lill Trogstads artikkel om gåten svangerskapsforgiftning – vi vet fortsatt ikke årsakene til denne sykdommen som tar mange kvinneliv på verdensbasis – og hvordan MoBa kan bidra med ny kunnskap i framtiden
- Mari Vaage Wang og Synnve Schjølbergs artikkel om språk og læring (SOL-studien) hos små barn. SOL har blant annet sett på forskjeller i språkutvikling mellom gutter og jenter, og hvilken rolle barnehagenes kvalitet spiller for språkutvikling

Her er lenken til tidsskriftet:

<http://www.ntnu.no/ojs/index.php/norepid>

Human miljøbiobank Norge – vi^du delta?

Hver eneste dag blir vi utsatt for en lang rekke kjemiske stoffer i luft, mat, vann og forbrukerprodukter. Miljøfarlige kjemikalier regnes som en av de største truslene mot kommende generasjoners helse.

Det er viktig å overvåke hvordan disse stoffene påvirker oss, og undersøke i hvilken grad miljøfarlige kjemikalier kan øke risikoen for at vi får helseproblemer på kort eller lengre sikt.

Folkehelseinstituttet har derfor tatt initiativ til å opprette en Human miljøbiobank for Norge.

Human miljøbiobank Norge skal lagre prøver av biologisk materiale (blod og urin) fra befolkningen. Prøvene skal dels analyseres umiddelbart, dels langtidslagres som tidskapsler slik at vi kan analysere dem i lys av framtidens kunnskap.

Vi skal rekruttere 3000 deltakere fra MoBa, og vi ønsker at både mor, far og barn skal delta.

Vi håper du synes dette er et viktig og spennende tiltak, og vi håper du er positiv til å bli med dersom du får en henvendelse fra MoBa over sommeren.



Illustrasjonsfoto: colourbox.com

Tvillingmødre har større risiko for å bli depriment enn andre mødre. Det viser en ny studie fra Folkehelseinstituttet.



Illustrasjonsfoto: colourbox.com

Seniorforsker Eivind Ystrøm ved Folkehelseinstituttet har benyttet MoBa-data til å studere den psykiske helsen til tvillingmødre under graviditeten og i de første årene etter fødselen. Han fant at tvillingmødre hadde 77 prosent større risiko for depresjon fem år etter fødsel enn andre mødre.

Les hele saken her:

<http://www.fhi.no/artikler/?id=113639>

Kjennskap til om tvillingene er eneggede eller toeggede er verdifullt for å kunne avdekke arvelige årsaker til sykdom. Eneggede tvillinger har nøyaktig samme gener, mens toeggede tvillinger er som søsken flest. Ved hjelp av fem spørsmål til foreldre med tvillinger av samme kjønn vil MoBa kartlegge om tvillingene er en- eller toeggede.

Fokusgrupper i MoBa

I januar gjennomførte vi en fokusgruppe med MoBa-fedre i Oslo, og i V[æVSYWV[skal vi ha fokusgrupper med mødre og g` YVa_ _ Vdi Bergen.

Målet med fokusgruppene er at vi som arbeider med MoBa skal bli bedre til å kommunisere med dere som deltar i MoBa. Vi vil gjerne høre hva som opptar dere og hvordan dere helst vil bli kontaktet.

Vi spør også om hva dere synes om spørreskjemaene, og ber om respons på nye skjemaer vi holder på å utarbeide.

For første gang siden svangerskapet, vil vi i år sende ut et nytt spørreskjema til MoBa-fedre. For de fedrene som har vært med lengst, er det cirka 15 år siden vi sist hadde kontakt. Det er lang tid. Vi ønsker å involvere fedrene mer framover, og det var derfor viktig å høre hva de hadde å fortelle oss.

Vi samlet åtte fedre en kveld i januar. Stemningen var god og praten gikk livlig rundt bordet. En fokusgruppe diskuterer et tema der ingen innlegg er riktige eller gale. Ved hjelp av en dyktig samtaleleder fra Epinion ble det en interessant kveld, og vi fikk mange gode innspill med på veien videre.

Fedrene ga uttrykk for at de ønsket å bli mer involvert i MoBa. De så gjerne at informasjonsbrev og annet informasjonsmaterieell ble adressert til begge foreldre. De ønsket også mer informasjon om personvern, og noen ønsket mer informasjon om genetisk forskning.

Det blir spennende å høre hva mødrene og ungdommene har å si.

Årets trykte nyhetsbrev kommer i posten i juni

Den norske mor og barn-undersøkelsen

Grønnsaker, frukt, fisk og grovt brød er viktig for mor og barn. Men gravide spiser også polser, loff og chips.

MoBa-forskere har gode nyheter til gravide

- Vår forskning viser at grovt og grønt virker beskyttende mot for tidlig fødsel, selv om gravide også spiser mindre sunne matvarer i tillegg, sier seniorforsker Anne Lise Brantsæter ved Folkehelseinstituttet.

Forskningen er nylig publisert i det prestisjetunge tidsskriftet British Medical Journal. Forskerne har brukt data fra 66.000 gravide kvinner som deltar i Den norske mor og barn-undersøkelsen (MoBa).

Kvinnene svarte på et generelt spørreskjema om livsstil, sykdom og helse tidlig i svangerskapet og et spørreskjema om kostholdet sitt da de var omtrent midtveis i svangerskapet. - Vi er taknemlige for alle familiene i Norge som deltar i denne unike undersøkelsen. MoBa gjør det mulig for oss å studere mulige sammenhenger mellom kosthold, fødsels-

utfall og senere helse hos barna, sier Brantsæter.

TRE HOVEDTYPER KOSTHOLD

Ved hjelp av en analyse som tar hensyn til hvilke matvarer vi ofte spiser sammen, for eksempel fisk og poteter, klarte forskerne å gruppere kvinnenes inntak av matvarer i tre kostholdsmønstre: grovt og grønt kosthold, vestlig kosthold og tradisjonelt norsk kosthold.

Kvinnene som spiser hovedsakelig grovt og grønt, har et kosthold med mye grønnsaker, frukt, grovt brød, vegetabilisk olje og kylling og de drikker ofte vann som tørstedrikk.

Gravide som i hovedsak har et vestlig kosthold, spiser oftere potetgull, sjokolade, pommestruer, loff, kaker og drikker sukkerholdig brus. De spiser sjelden mager fisk og grovt brød.

I gruppen gravide som har et tradisjonelt norsk kosthold, spiser kvinnene ofte kokte poteter og grønnsaker, fiskeprodukter, mager fisk, som torsk og sei, saus og grovt. De spiser sjelden pizza og kylling.

VIKTIG Å FOREBYGGE FOR TIDLIG FØDSEL

Forskere fant at kvinner som hovedsakelig spiser det grove og grønne og det tradisjonelle norske kostholdet har lavere risiko for å føde for tidlig, det vil si for svangerskapsuke 37, enn gravide som spiser lite av matvarene som kjennetegner disse mønstrene.

- Våre resultater tyder på at det er viktigere for gravide å øke inntaket av grove og grønne matvarer enn totalt å unngå å spise poteter, pizza og chips, sier Brantsæter.

Brantsæter understreker at det er viktig å undersøke alle muligheter for å forebygge for

tidlig fødsel, fordi tidlig fødsel medfører økt fare for sykdom hos barnet både i forbindelse med fødselen og på lengre sikt. Helt 75 prosent av alle dødsfall i forbindelse med fødsel skjer i gruppen for tidlig fødte barn.

ANALYSE AV KOSTHOLDSMØNSTRER
Studien understøtter tidligere forskning som viser at matvarer som er forbundet med redusert risiko for spontan tidlig fødsel tilhører det grove og grønne kostholdet. Matvarene som inngår i dette mønstret og i det tradisjonelle kostholdet er i stor grad sammenfallende med Helsedirektoratets kostholdsanbefalinger.

Tidligere studier i Den norske mor og barn-undersøkelsen har i tillegg vist at et hovedsakelig grovt og grønt kosthold også kan forebygge svangerskapsoppgjøring, og at mødre som følger kostholdsanbefalingene har lettere for å unngå overvekt i måneden etter fødselen.

- Det er en stor styrke at Den norske mor og barn-undersøkelsen omfatter så mange gravide kvinner fra hele landet og at vi har informasjon om en rekke bakgrunnsfaktorer som er viktige å ta hensyn til ved analyse av sammenhenger mellom kosthold og fødselsutfall, sier Brantsæter.

VIKTIG MED KOSTHOLDSEILEDNING
- Selv om studien ikke kan fastslå årsaks-sammenheng, viser vår forskning at de nåværende kostholdsdådene er gode. Vi vil gjerne inspirere helsepersonell til å snakke mer om betydningen av kosthold i svangerskapet. Vi ønsker å vise den gravide kvinnen at det kan ha stor betydning å spise litt mer grove, friske og grønne matvarer. Bygget om helse kostholdet, avslutter Brantsæter.

<http://www.bmj.com/content/348/bmj.g1446>



Stor mor og barn-undersøkelse starter i England

MoBa er verdens største helseundersøkelse som inkluderer data fra både mor, far og barn. Danmark har også en stor undersøkelse, men her er ikke fedrene med.

USA har lenge forsøkt å starte en lignende undersøkelse, men det har ikke lyktes for amerikanerne. Undersøkelsen, The National Children's Study, ble skrinlagt for noen måneder siden. Da hadde amerikanerne brukt 15 år og flere milliarder kroner på å få det til.

Men nå kommer engelskmennene. De har kalt sin undersøkelse Life Study og ønsker, ifølge forskningstidsskriftet Nature, å følge 80.000 barn fra vugge til grav. Forskerne vil samle blod, urin, avføring, prøver av morkaken samt data fra spørreskjemaer til mor og far.

De britiske forskerne vil også bruke videoopptak for å se på samspillet mellom barnet og foreldrene. Britiske myndigheter har til nå bevilget nesten 400 millioner kroner til undersøkelsen. Målet er at alle deltakere skal være inkludert innen 2018. De britiske forskerne er ivrige etter å samarbeide med andre store helseundersøkelser internasjonalt, så det blir spennende å følge med hva som skjer i årene framover.

MoBa-magasin V7 på engelsk

Alle MoBa deltakere fikk MoBa-magasinet i posten før jul i fjor. Vi har nå oversatt magasinet til engelsk. Vi ønsker at forskere og andre som arbeider i MoBa kan ha med seg magasinet når de er på møter og konferanser i utlandet. Dersom du vil ha den trykte, engelske versjonen kan du kontakte kommunikasjonsansvarlig i MoBa, Tove Kolset tove.kolset@fhi.no

Du kan laste ned PDF-versjonen av magasinet her: <http://www.fhi.no/dokumenter/65f0ef8642.pdf>

Ny MoBa-brosjyre

I denne brosjyren finner du en oversikt over datainnsamlingen, viktige forskningsfunn, statistikk og kontaktinformasjon. Vi har først og fremst laget brosjyren med tanke på beslutningstakere og andre forskere. Den finnes på norsk og engelsk. Dersom du vil ha den trykte versjonen, kan du kontakte kommunikasjonsansvarlig i MoBa, Tove Kolset tove.kolset@fhi.no

PDF-versjonen av brosjyren kan du laste ned her: <http://www.fhi.no/artikler/?id=113871>



Har du gamle skjemaer liggende?

Begynte du for en stund siden å fylle ut et skjema, send det gjerne inn selv om det ikke er helt fullført. Informasjonen blir ikke for gammel! Vi setter stor pris på at du fyller ut de nye skjemaene vi sender deg! Det er også fint om du melder fra om endring av adresse, e-post og mobilnummer.

**Tusen takk
for ditt viktige bidrag til MoBa!**

Redaksjon:

Per Magnus (ansvarlig redaktør)
Tove Kolset (redaktør)
Charlotte Birke
Patricia Schreuder

Kontakt oss her: morbarn@fhi.no
Redaksjonen avsluttet 14.04.2015